

RESA I DET INRE

- om Eva Sjäöins Gränsland

Att vara på resa i Norge kan vara besvärligt. Särskilt om hela familjen skall vara med dvs. mamma, pappa, barn. Och så en bil, som har några år på nacken. Den kan gå sönder vilken minut som helst.

Två bortskämda barn finns i baksätet; läser Kalle Anka och Fantomen. Men de kräver uppmärksamhet, de kivas, tänker. Läsaren skulle kunna tro att det är en tonårsroman som passerar revy.

Nu handlar det om Eva Sjäöins fjärde diktsamling med titeln: "Gränsland". Landet som ligger vid gränsen är inte helt överraskande Norge.

Boken innehåller sex avdelningar med koncentrerade resemotiv. I centrum en tonårig flicka, vars inre tankar "glider in och ut" i texten. Därför blir händelserna beskrivna utifrån jagets objektiva, observerande blick. Till synens en föga fruktbar poesi, men trots allt, kan Sjäödin konstruera ordsnåla passager, krama fram en och annan parallellassociation som laddar texten.

Familjen gestaltas lika livfullt som ett uppslagsord, vilket kall förklaras i Svenska akademis ordbok. Det är torrt och sakligt.

Detta är även stämningsläget under "semesterbilens tak". Frånvaron av visade känslor är markant; var och en lever i sin egen lilla värld. För tonårsflickan, som är diktarijagets röst, tänker, ser och frågar. Hon reflekterar i sin egen värld. Hennes inre monologer flyter fram som klara tankeremisor utefter de norska fjällens fuktiga ytor. I höjd med Trondheim noterar författaren:

Jag vill lägga min pyjamas bredvid mammas nattlinne i den ouppackade öppna väskan. Mina linnen och trosor bland hennes. Mina kläder bor i en annan stor resväska med mörk himmel. Jag är kär i mamma, vi färdas i olika väskor, åtskilda.

Författaren gör många fina, intressanta iakttagelser och språkliga kombinationer. Hon kan tala om sig själv "som en flisa på en kontaktkopia", där ljuset bländar och Mamma har scarf. Hon kan på ett erotiskt sätt beskriva "Fantomens kön", som bultar under blågrå trikå. När hon läser tidningen för hon sin hand däröver – i smyg." "Han stönar kärvt. Jag lägger handen över hans mun".

Det är den ensamma flickans fantasier, som skapar spänning och vidd i texten. Det är hon som likt en "dropp" vägrar flyta in i den stora "familjedroppen". "Hon vill frigörelse och vill gå upprätt "som ett vattenfyllt glas. Inte skvimpa över".

När bilen som förväntat går sönder stannar familjen vid en bensinmack. Personal öppnar motorhuvud med vörndnad – inte som fadern. Hon ser, tre huvuden som kikar ner i motorns oljiga kropp. Det ser ur som om de ber. Det är alldeles tyst."

Eva Sjäöins "Gränslad" är fyllt med uppror och leda, besvikelser, depression, klarsyn och återhållsam vrede. Hon fogar in den unga människans tankar i en reducerad språklig dräkt med den korta satsens pregnans. Parallellmotiv och sidohandlingar varieras och förstärker. Det är en resa, som dock skall läsa mycket långsamt. Varje ord har en betydelse och därmed en mening.

Hans-Evert Renérius

Bok: Eva Sjäödin. Gränsland. Norstedts/Lyrik